ތެދުމަގު ދައްކަ އިދޭ
ވާހަކަދައްކަ އިލުމެ އް
އަބޫބަކްރު އިބްރާހީމް ޢަލީ
އޮކްޓޯބަރ2012ގެ ދަރުމަ އާ ގުޅޭ(އަ ށެ ވެ . އަ ދި اللهُ حَْ ضرْ ضَرةُ ގައި شَفَ اعةَ ތެ ރި)وَمَ نْ يَبتَْغِغْيرَْير اإِْلس اَلمِدِيناً فَلَنْ ي قَُْب لَمِنْهُ وَهُوَ
ވުން اهل ގެ އި ޒު ނަ އަ ށް ފަ ހު ގަ އި މެ ނު ވީ ف اآلخِرِةَمنَِ الْخَاسِ ينَ(މާ ނަ އީ : އި ސް ލާ މް
يِ رِ
عَبدُْ الَّنبيِ: އޭ عَبدُْ اللهِ އެވެ! ކަލޭ رَسُ ولُ ނުވެއެވެ. އެއީ ގަދަކީރިތިވަންތަ اهل ދީ ން ނޫ ން ދީ ނެ އް އެ ދި ގެ ން ފި މީ ހާ
الله صَّلىَ الله علََْيِه وَسلََّم ގެ شَفَ اعةَ އަ ށް وَحِى ކުރެއްވިފަދައިންނެވެ.)مَ نْ ذَا ދަ ން ނަ އެ ވެ ! ފަ ހެ އޭ ނާ ގެ ކި ބަ އި ން
އި ން ކާ ރު ކު ރަ މު ހެ އް ޔެ ވެ ؟ އަ ދި އެ އި ން الَّذ يِ ي شَْفَُع عِنْدَهُ إِاَّل بِإِ ذْنِهِ(މާ ނަ އީ : އެ ކަ ން ޤަ ބޫ ލު ނު ވެ ވޭ ނެ އެ ވެ . އަ ދި އޭ ނާ ވާ ނީ
ضرْ
ބަ ރީ އަ ވެ ގެ ން ވަ ނީ ހެ އް ޔެ ވެ ؟ އެކަލާނގެ حَْضَرةُ ގަ އި އެ ކަ ލާ ނގެ آخِرةَ ގަ އި ގެ އް ލި ހަ ލާ ކު ވެ ގެ ން ވާ މީ ހަ ކު
އިޒުނަޔާ ލައިގެންނޫނީ شَفَ اعةَ ތެ ރި ވާ ނީ ކަ މު ގަ އެ ވެ . މި އެ ވެ . ފަ ހެ އެ ން މެ ހަ އި
عَبدُْ اللهِ: ނޫ ން ، އަ ހު ރެ ން އެ އަ ކަ ށް ކާ ކު ހެ އް ޔެ ވެ .؟ މި އެ ވެ . އަ ދި އެ އް ވެ ސް شَفَ اعةَއެއް اهل އަށް خَ اصَّ ވެ ގެ ން ވެ ފަ އި
އި ން ކާ ރެ އް ނު ކު ރަ ން އަ ދި އެ އި ން މީހަކަށް އެމީހަކަށް شَفَ اعةَތެ ރި ވު މަ ށް އަދި شَفَ اعةَތެ ރި ވު ން އެ ކަ ލާ ނގެ
ބަ ރީ އަ އެ އް ވެ ސް ނު ވާ ނެ . އަ ދި اهل އި ޒު ނަ ދެ އް ވު މަ ށް ފަ ހު ގަ އި މެ ނު ވީ އި ޒު ނަ އަ ށް ފަ ހު ގަ އި ނޫ ނީ ނު ވާ ނެ އެ ވެ .
ކި އެ އް ހެ އް ޔެ ވެ . އަ ހު ރެ ން ގެ ބަ އް ޕަ އާ އި އެ ކަ ކަ ށް ވެ ސް އެ ކަ ލޭ ގެ ފާ ނު شَفَ اعةَތެ ރި ވެ އަދި الَّنبيُِّ صَّلىَ الله علََْيِه وَسلََّم
މަ ން މަ އެ ކަ ލޭ ގެ ފާ ނަ ށް ފި ދާ އެ ވެ . ވަޑައިނުގަންނަވާނެއެވެ. އެއީ اللهُ تَعاَلىَ ވި ޔަ ސް އަ ދި އެ ހެ ން ބޭ ކަ ލަ ކު ވި ޔަ ސް
އެއީ شَفَ اعةَ ލި ބި ވަ ޑަ އި ގެ ން ވާ އަ ދި وَحِى ކުރެއްވިފަދައިންނެވެ.)واََلي شَْفَُع ونَ އެމީހަކާއިމެދު شَفَ اعةَ ތެ ރި ވު މަ ށް
شَفَ اعةَ ގެ ވެ ރި ކަ ލޭ ގެ ފާ ނެ ވެ . އަ ހު ރެ ން إِاَّل لَِمنِ ارتَْ ض(ىَ މާ ނަ އީ : އެ ކަ ލާ ނގެ اهُل އި ޒު ނަ ދެ އް ވަ އި ފު މަ ށް ދާ ދެ ން
އެކަލޭގެފާނުންގެ شَفَ اعةَ އެ ދެ މެ ވެ . ރު ހި ވޮ ޑި ގަ ން ނަ ވާ އަ ޅަ ކަ ށް މެ ނު ވީ شَفَ اعةَ ތެ ރި ވެ ވަ ޑަ އި ނު ގަ ން ނަ ވާ ނެ އެ ވެ .
އެހެންނަމަވެސް އެއްމެހައި شَفَ اعةَ އެބޭކަލުން شَفَ اعةَ ތެ ރި ވެ ވަ ޑަ އި އަދި تَْ وحِيدُْ ގެ އަ ހު ލު ވެ ރި އަ ކަ ށް
އެއްވަނީ اللهُ އަ ށެ ވެ . އެ އީ އެ މަ ތި ވެ ރި ނުގަންނަވާނެއެވެ. އަދި تَْ وحِيدُْ ގެ شَفَ اعةَ ތެ ރި ވު މަ ށް މެ ނު ވީ އެ ކަ ލާ ނގެ
اللهُ وَحِى ކުރެއްވިފަދައިންނެވެ.)قُلْ އަ ހު ލު ވެ ރި އަ ކަ ށް މެ ނު ވީ އެ ކަ ލާ ނގެ އި ޒު ނަ ނު ދެ އް ވާ ނެ އެ ވެ . ދެ ން ފަ ހެ
لِلّهِ الشَّفَ اعةَُ جَِميْعاً(މާ ނަ އީ އެ ން މެ ހަ އި ރުހިވޮޑިނުގަންނަވާނެއެވެَ. އެ އީ އެންމެހައި شَفَ اع ةَ خَ اصَّ ވެގެންވަނީ اهلގެ
شَفَ اعةَ އެއް ޚާއްސަވެގެންވަނީ اهل އެކަލާނގެ وَحِى ކު ރެ އް ވި ފަ ދަ އި ން ނެ ވެ . حَْ ضرْ ضَرةُ ގަ އި ކަ މަ ށް ބަ ޔާ ން ވެ ގެ ން ވީ ހި ދު ން ،
ދަރުމަ. ނޮވެމްބަރ 37 2012

ضرْ اهل
އަހުރެން އެކަލާނގެ حَْضَرةُ ގަ އި وَسلََّم ފި ޔަ ވަ އި ދެ ން އެ ހެ ން ފަ ރާ ތް ތަ ކަ ށް عَبدُْ اللهِ: ކަލޭމިހާރު حَر اَمُ
މިއެދެނީ، އޭމަތިވެރި اهل އެ ވެ . ދެއްވިފައިވާ شَفَ اعةَ ވެސް ހަމަ صَ حَّ ކުރެއްވި شْرِ كُ ކަ ލޭ ގެ ނަ ފު ސަ ށް
އެކަލޭގެފާނުންގެ شَفَ اعةَ ން އަ ޅަ މެ ން އެވެ. މަލާއިކަތްބޭކަލުން شَفَ اعةَ ނަފީކޮށްފީމުއެވެ. اهل އަ ށް ޓަ ކަ އި އެ
مَ حْرُوْمُ ނުކުރައްވާދޭވެ. އޭމަތިވެރި اهل ތެ ރި ވާ ނެ އެ ވެ . އަ ދި ޅަ ފަ ތު ގަ އި މަ ރު ވާ شْرِ كُ ކަލޭގެ ނަފުސަށް ނަފީކުރި شْرِ كُ
އެ ވެ . މި އަ ޅާ އާ އި މެ ދު އެ ކަ ލޭ ގެ ފާ ނަ ށް ކުޑަކުދިންވެސް شَفَ اعةَ ތެ ރި ވާ ނެ އެ ވެ . ކަ ލޭ ބަ ޔާ ން ކޮ ށް ދީ ބަ ލާ ށެ ވެ . އެ އީ ކޮ ން
شَفَ اعةَ ދެއްވާދޭވެ. އަދިމިނޫންވެސް. . . ވަލީވެރިންވެސް شَفَ اعةَ ތެ ރި ވާ ނެ އެ ވެ . شْرِ كُ އެ އް ހެ އް ޔެ ވެ ؟
މި ހެ ން މި ކަ ން ހު ރީ ތީ ކަ ލޭ ތި ބު ނަ ނީ
عَبدُْ الَّنبيِ: އެ އް ވެ ސް މީ ހަ ކަ ށް شَفَ اعةَ އެފަރާތްކަށް شَفَ اعةَ ދެ އް ވާ ފަ އި عَبدُْ الَّنبيِ: شْرِ كُ އެ އީ ބު ދަ ށް
މި ލް ކު ވެ ގެ ން ނު ވާ އެ އް ޗެ އް ވާތީ އެމީހުންގެކިބައިން شَفَ اعةَ އަ ށް އަ ޅު ކަ ން ކު ރު މެ ވެ . އަ ދި އެ އަ ށް
އެ މީ ހެ އް ގެ ކި ބަ އި ން އެ ދު މަ ކީ ހު އް ދަ ނު ވާ ނެ އެ ދެ ން ވީ ވާ ހަ ކަ ހެ އް ޔެ ވެ ؟ ފަ ހެ ކަ ލޭ ކު ރި މަ ތި ލު މާ އި އެ އަ ށް އެ ދި ގަ ތު މާ އި
ކަމެއްކަމަށް އަހުރެމެންވާނީ إتِّفَ اقُ އާ ނއެކޭ ބުނެފިއްޔާ ތިޔައީ شَفَ اعةَ އަ ދި އެ އަ ށް ބި ރު ގަ ތު މެ ވެ .
ވެފައެވެ. އަދި الَّنبيُِّ صَّلىَ الله علََْيِه ގެ ފޮ ތު ގަ އި ބަ ޔާ ން ކު ރަ އް ވާ ފަ އި ވާ ފަ ދަ އި ން
وَسلََّم އަށް اهل تَعاَلއެވަނީ شَفَ اعةَ شَفَ اعةَ މާ ތް ބޭ ކަ ލު ން ނަ ށް عَبدُْ اللهِ: ބު ދަ ށް އަ ޅު ކަ ން ކު ރު މު ގެ މާ ނަ އަ ކީ
ދެ އް ވާ ފަ އެ ވެ . އަ ދި އެ ކަ ލޭ ގެ ފާ ނަ ށް އަ ޅު ކަ ން ކު ރު މެ ވެ . އަ ދި ކަ ލޭ ނޫ ނެ ކޭ ކޮބައިހެއްޔެވެ؟ ހަމަކަށަވަރުން قَُري شُْ
އެ ދެ އް ވި އެ އް ޗެ އް އެ ވަ ނީ އެ ކަ ލޭ ގެ ފާ ނަ ށް ބުނެފިއްޔާ ކަލޭގެބަސް ب اَطِلُ ވީ އެ ވެ . ވަ ން ހަ އި ގެ ކާ ފަ ރު ން އެ އަ ޅު ކަ ން ކު ރި
މި ލް ކު ވެ ފަ އެ ވެ . މި ގޮ ތު ން އެ ކަ ލޭ ގެ ފާ ނަ ށް އެބަހަކީ އެކަލޭގެފާނަށް اللُه شَفَ اعةَ ހި ލަ ތަ ކާ އި ލަ ކު ޑި ތަ ކާ އި މި ތަ ކެ ތި
މި ލް ކު ވެ ގެ ން ވާ އެ އް ޗަ ށް އެ ކަ ލޭ ގެ ފާ ނު ން ގެ ދެ އް ވީ އެ ވެ . އަ ހު ރެ ން އެ ކަ ލޭ ގެ ފާ ނަ ށް އެ މީ ހު ން ނަ ށް ރި ޒު ޤު ދީ އަ ދި ތަ ކެ ތި
ކި ބަ އި ން އެ ދު މަ ކީ ހު އް ދަ ކަ މެ ކެ ވެ . اهل ދެ އް ވާ ފަ އި ވާ ތަ ކެ ތީ ގެ ތެ ރެ އި ން ހަ އް ދަ ވާ އަ ދި އެ ތަ ކެ އް ޗަ ށް ގޮ ވާ މީ ހު ން ގެ
އަ ދި އެ އީ ޝި ރު ކެ އް ކަ މު ގަ އި ނު ވާ ނެ އެ ވެ . އެދެނީއެވެ. މިބަސް ب اَطِلُ ވީ އެ ވެ . ކަ ން ތަ އް ތަ ދު ބީ ރު ކު ރާ ކަ މަ ށް އެ މީ ހު ން
إِعْتِقَ ادُ ކު ރާ ކަ މު ގަ އި ހީ ކު ރަ ނީ ހެ އް ޔެ ވެ ؟
عَبدُْ اللهِ: އާ ނއެކެވެ. ތިޔައީ صَ حَّ عَبدُْ الَّنبيِ: އެ ހެ ން ނަ މަ ވެ ސް އަ ހު ރެ ން ކަ ލޭ ބު ނި ފަ ދަ އި ން އެ މީ ހު ން އެ ކަ ން
ރަގަޅުވާހަކައެކެވެ. اللهُ تَعاَلއެ ކަ މު ން اهُل އަ ށް ޝަ ރީ ކު ނު ކު ރަ މެ ވެ . އަ ދި إِعْتِقَ ادُ ނު ކު ރެ އެ ވެ .
ކަ ލޭ މަ ނާ ނު ކު ރަ އް ވާ ނަ މަ އެ ވެ . އެ ކަ ލާ ނގެ صَالُ حِ މާ ތް ބޭ ކަ ލު ން ނަ ށް އި ތު ބާ ރު ކޮ ށް
وَحِى ކުރައްވާ ފައިވެއެވެ.)فَاَل تَ دْعُ وا مَعَُ އެ ބޭ ކަ ލު ން ގެ ފަ ރާ ތަ ށް ލެ ބު މަ ކީ عَبدُْ الَّنبيِ: އަ ހު ރެ ން ވެ ސް
اللَّهِ أََحدا(މާނައީ ފަހެކަލޭމެން اهل ޝި ރު ކެ އް ނޫ ނެ ވެ . ހަމައެފަދައިން އެކަން إِعْتِقَ ادُ
އާ އެ ކު އެ ހެ ން އެ އް ވެ ސް ފަ ރާ ތަ ކަ ށް ނު ކު ރަ މެ ވެ . އަ ދި ކި އެ އް ހެ އް ޔެ ވެ ؟
ގޮވާނުހަދާށެވެ. މިއެވެ. شَفَ اعةَ އަ ށް عَبدُْ اللهِ : اللُه تَعاَل ޒިނޭ حَر اَمُ ހަ މަ ކަ ށަ ވަ ރު ން ލަ ކު ޑި ގަ ޑެ އް ނު ވަ ތަ
އެދުމަކީ دُعاَء އެކެވެ. އަދި الَّنبيُِّ ކުރެއްވިވަރަށްވުރެބޮޑަށް شْرِ كُ حَر اَمُ ހި ލަ ގަ ޑެ އް ގަ ސް ދު ކޮ ށް ފި ނަ މަ ނު ވަ ތަ
صَّلىَ الله علََْيِه وَسلََّم އަށް شَفَ اعةَ ކު ރެ އް ވި ކަ މަ ށް ކަ ލޭ إِقَْر اُر ވަ މު ހެ އް ޔެ ވެ ؟ ޤަ ބު ރެ އް ގެ މަ ތީ ގަ އި ނު ވަ ތަ އެ ހެ ން ވެ ސް
ދެއްވީ اهُل އެ ވެ . އަ ދި އެ ކަ ލާ ނގެ އެކަންދަންނަމުހެއްޔެވެ؟ އަދި الله تَعاَل އެ އް ޗެ އް ގެ މަ ތީ ބި ނާ އެ އް ކޮ ށް އެ ތާ
ފި ޔަ ވަ އި އެ ހެ ން އެ އް ވެ ސް ފަ ރާ ތަ ކު ން އެ ކަ މު ގެ ފާ ފަ ނު ފު އް ސަ ވާ ނެ އެ ވެ . دُعاَء ކޮ ށް އެ ތާ ގެ ނަ މު ގަ އި ތަ ކެ ތި
އެ ކަ މަ ށް އެ ދު ން މަ ނާ ކު ރެ އް ވީ ވެ ސް ކަ ތި ލަ އި ހަ ދާ ފަ އި މި އީ އަ ހު ރެ މެ ން اهل
ހަ މަ އެ ކަ ލާ ނގެ އެ ވެ . އެ އެ ދެ ވޭ ފަ ރާ ތް އެ އީ عَبدُْ الَّنبيِ: އާ ނއެ ކެ ވެ . އެ ކަ ން ދަ ން ނަ މެ ވެ . އަ ށް ކު އް ތަ ން ކޮ ށް ދޭ ނެ ތަ ކެ އް ޗޭ އަ ދި
ކޮ ން މެ ފަ ރާ ތެ އް ކަ މު ގަ އި ވި ޔަ ސް މެ އެ ވެ . އެކަމަށް إِقَْر اُر ވަމެވެ. އެކަން اللُه تَعاَل އޭ ގެ ބަ ރަ ކާ ތު ން އަ ހު ރެ މެ ން ގެ ކި ބަ އި ން
އަދި ހަމައެފަދައިން الَّنبيُِّ صَّلىَ الله علََْيِه ގެ ބަ ސް ފު ޅު ން ސާ ފު ކޮ ށް އެ ގެ އެ ވެ . އު ނދަ ގޫ ދު ރު ކޮ ށް ދޭ ނެ އޭ މި ހެ ން ބު ނެ ،
38 ދަރުމަ. ނޮވެމްބަރ 2012

މި ފަ ދަ ކަ ން ތަ އް ކު ރު މަ ކީ އަ ހު ރެ ން دُعاَء ކޮ ށް ހެ ދި މީ ހު ން އެ ސަ ބަ ބަ ށް ޓަ ކަ އި ބުނަމެވެ. އެއީ ހަމަކަށަވަރުން الّالتَ
ދެ ކޭ ގޮ ތު ގަ އި ބު ދަ ށް އަ ޅު ކަ ން ކު ރު މެ ވެ . ކާ ފަ ރު ނު ވެ އެ ވެ . އެ މީ ހު ން ކާ ފަ ރު ވީ ، އަ ކީ މާ ތް މީ ހަ ކު ކަ މު ގަ އި ވެ ފަ އި އެ އަ ށް
މަލާއިކަތުންނަކީ اهلގެ އަ ން ހެ ން އަ ޅު ކަ ން ކު ރި މީ ހު ން ކާ ފަ ރު ވީ އެ ވެ .
عَبدُْ اللهِ: ކަ ލޭ ތި ޔަ ބު ނީ ތެ ދެ ވެ . ދަރިންނޭ ބުނީމައެވެ. އަދި امَلسِيْحُ އެ އީ އެ ހެ ން ނަ މަ ވެ ސް އެ އީ اهل ގެ ދަ ރި ކަ ލެ ކޭ
އެ ހެ ން ނަ މަ ވެ ސް ހި ލަ ތަ ކާ އި އެ ކި އެ ކި اهل ގެ ދަރިކަލުންނޭ ބުނީމައެވެ. عَبدُْ އެ މީ ހު ން ނު ބު ނެ އެ ވެ . ހަ މަ އެ ފަ ދަ އި ން
ބި ނާ ތަ ކާ އި އަ ދި ޤަ ބު ރު ތަ ކު ގެ މަ ތީ ގަ އި ވާ القَ ادِرُ އެއީ اهل ގެ ދަ ރި ކަ ލެ ކޭ އަ ދި ޖި ން ނި އަ ށް އަ ޅު ކަ ން ކު ރި މީ ހު ން ވެ ސް
މަ ޤާ މު ތަ ކާ އި އަ ދި އެ ހެ ނި ހެ ން ތަ ކެ ތީ ގަ އި زَْينَ بُ އެއީ اهل ގެ ދަ ރި ކަ ބަ ލު ން ނެ ކޭ އެ ހެ ން ނު ބު ނެ އެ ވެ . އަ ދި ހަ މަ އެ ފަ ދަ އި ން
ކަ ލޭ މެ ން ކަ ން ތަ އް ކު ރާ ގޮ ތަ ކީ އެ އީ އެ ވެ . އަ ހު ރެ މެ ން ނު ބު ނަ މެ ވެ . ހަ ތަ ރު މަ ޛް ހަ ބު ވެ ސް މު ރު ތަ އް ދު ވީ
އަދި ހަމައެފަދައިން شْرِ كُ އެ އީ ބު ދަ ށް މީހާގެ ބާބުގައި حكُُم ކު ރަ އް ވާ ފަ އި ވަ ނީ ،
އަ ޅު ކަ ން ކު ރު މޭ މި ހެ ން ކަ ލޭ ބު ނި عَبدُْ اللهِ: ދަންނައެވެ! اهل އަ ށް މުސްލިމަކު اهل އަ ށް ދަ ރި ކަ ލަ ކު ވެ އޭ
ބަހުން މުރާދުކުރެވެނީ ހަމައެކަނި شْرِ كُ ދަރިން ނިސްބަތްކުރުމީ مُ سْتقَِلُّ ބު ނެ ފި އް ޔާ އެ މީ ހަ ކު މު ރު ތަ އް ދު ވީ އެ ވެ .
އެ އީ އެ ފަ ދަ ކަ ން ތަ އް ކު ރާ މީ ހު ން ނަ ށް އެހެން ކާފަރުކަމެކެވެ. اللَُّه سُبْح اَنَهُ ހަމައެގޮތަށް اهل އާ އި ޝަ ރީ ކު
خَ اصَّ ވެ ގެ ން ވާ ކަ މެ އް ކަ މަ ށް ހެ އް ޔެ ވެ ؟ وَتَعاَلىَ وَحِى ކުރެއްވިއެވެ.)قُلْ هُوَ ކޮ ށް ފި މީ ހާ މު ރު ތަ އް ދު ވީ އެ ވެ .
އަދި صَالُ حِ މާ ތް މީ ހު ން ނަ ށް ބު ރަ ވެ اللَّهُ أَحَدٌ( )اللَّهُ الَصّمَدُ( )لَْ م يِلَ دْ ولََْ م މި ދެ ވަ އް ތަ ރު ވެ ސް ފަ ރަ ޤު ކޮ ށް
އެމީހުންނަށްގޮވާ دُعاَء ކޮ ށް ހެ ދު ން يُولَ دْ (اأَلحد: އޭ ގެ މާ ނަ އީ އެ ޔާ އެ އް ފަ ދަ ވަ ކި ކު ރެ އެ ވެ .
شْرِ كُ އޭ ނަ ން ކި އު ނު ދާ އި ރާ ގެ ތެ ރެ އަ ށް އެ ހެ ން އެ އް ވެ ސް އެ އް ޗެ އް ނު ވާ އެ ވެ .
ނުވަންނާނެކަމަށްހެއްޔެވެ؟ الَصّمَدُ އަ ކީ : ހު ރި ހާ ބޭ ނު ން ތަ ކެ އް ގަ އި عَبدُْ الَّنبيِ: އަދި އެހެންނަމަވެސް الله
ކު ރި މަ ތި ލެ ވޭ ފަ ރާ ތެ ވެ . ފަ ހެ މި ޔާ މެ ދު سُبْح اَنَهُ وَتَعاَلىَ وَحِى ކުރެއްވިއެވެ.)أَاَل إِنَّ
عَبدُْ الَّنبيِ: އާ ނއެ ކެ ވެ . އަ ހު ރެ ން ގެ ދެ ކޮ ޅު ހަ ދަ އި ފި މީ ހާ ކާ ފަ ރު ވެ ދެ އެ ވެ . أَولَْيِاَء اللَّهِ اَل خَْ و فٌ علََْيهِ مْ واََل هُ مْ يَ حْزَنُ ونَ(
މު ރާ ދަ ކީ އެ އީ އެ ވެ . ސޫރަތުގެ ފަ ހަ ތު ކޮ ޅަ ށް މާ ނަ އީ : ދަ ން ނާ ށެ ވެ ! ހަ މަ ކަ ށަ ވަ ރު ން
ދެކޮޅުނުހެދިޔަސްމެއެވެ. الله سُبْح اَنَهُ اهل ގެ وَلٌّيِ ނަ ށް އެ އް ވެ ސް ބި ރެ އް ނެ ތެ ވެ .
عَبدُْ اللهِ: އެ ހެ ން ވީ އި ރު ނަ ބީ ބޭ ކަ ލު ން ނާ އި وَتَعاَلىَ وَحِى ކުރެއްވިއެވެ.)م اَ اتَّ خَذَ އަ ދި ހި ތާ މަ ކު ރާ ނޭ ބަ ޔަ ކު ކަ މު ގަ އި
صَالُ حِ މާ ތް ބޭ ކަ ލު ން ނާ އި اللَّهُ م نِْ ولََدٍ وَماَ كَانَ مَعَهُ م نِْ إِلٰهٍ إِذاً އެމީހުންނުވެއެވެ. މިއެވެ.
މަ ލާ އި ކަ ތް ބޭ ކަ ލު ން ނާ އި މި ބޭ ބޭ ކަ ލު ން ގެ لَذَهَ بَ كُلُّ إِلَهٍ باَ خَلَقَ ولَََع اَل بَ عْضُُه مْ
مِ
މަ އް ޗަ ށް ބު ރަ ވެ އެ ބޭ ކަ ލު ން ނާ އެ ގޮ ތު ން عََلى بَ عْض(މާނައީ: اللَّهُ سُبْح اَنَهُ وَتَعاَلىَ عَبدُْ اللهِ: އަ ހު ރެ މެ ން ތި ޔަ ކަ މަ ށް
ގުޅުންބެހެއްޓުން حَر اَمُ ކު ރަ އް ވާ ފަ އި ވާ އެ އް ވެ ސް ދަ ރި ކަ ލަ ކު ނު ހި ތް ޕަ ވަ އެ ވެ . އީ މާ ން ވަ މެ ވެ . ހަ މަ ކަ ށަ ވަ ރު ން އެ އީ
ގި ނަ އާ ޔަ ތް ތަ ކާ އި އަ ދި އެ ފަ ދަ ކަ ން ތަ އް އަ ދި އެ ކަ ލާ ނގެ އާ އި އެ ކު އެ ހެ ން އެ އް ވެ ސް حَ قُّ އެ ވެ . ނަ މަ ވެ ސް އެ މީ ހު ން ނަ ކަ ށް
ކޮ ށް ފި މީ ހަ ކު ކާ ފަ ރު ވާ ނޭ ކަ މާ މެ ދު إِلَه އަ ކު ވެ ސް ނު ވެ އެ ވެ . އެ ހެ ން ނަ މަ ، އަ ޅު ކަ ން ނު ވެ ވެ އެ ވެ . އަ ހު ރެ މެ ން ވެ ސް
އަ އި ސް ފަ އި ވާ އާ ޔަ ތް ތަ ކާ މެ ދު އެ ބަ ހީ : އެ ކަ ލާ ނގެ އާ އި އެ ކު އެ ހެ ން إِلَهން اهل އާ އި އެ ކު އެ މީ ހު ން ނަ ށް
ކަ ލޭ ބު ނަ ނީ ކީ ކޭ ހެ އް ޔެ ވެ . މި ވާ ހަ ކަ ތަ ކު ގެ ވާ ނަ މަ ކޮ ން މެ إِلَه އަ ކު ވެ ސް އެ إِلَه އަ ކު އަ ޅު ކަ ން ވެ ވު މާ އި އެ ކަ ލާ ނގެ އާ އި އެ ކު
ދަ ލީ ލާ އެ ކު ކަ ލެ އަ ށް ބަ ޔާ ން ކޮ ށް ދީ ހެ އް ދެ ވި އެ އް ޗަ ކާ އި ގެ ން ހި ގަ އް ޖަ އީ ހެ ވެ . ޝަ ރީ ކު ވެ ވު ން ނޫ ނީ އި ން ކާ ރު ނު ކު ރަ މެ ވެ .
އި ސް ވެ ހި ގަ އް ޖެ އެ ވެ . އަ ދި އޭ ގެ އެ އް ބަ ޔަ ކު އަ ނެ އް ބަ އެ އް ގެ އެ ހެ ން ނޫ ން ނަ މަ ކަ ލޭ ގެ މަ އް ޗަ ށް ވެ ސް
މަ އް ޗަ ށް މަ ތި ވެ ރި ވެ ގެ ން ފީ ހެ ވެ . މި އެ ވެ . ވާ ޖި ބު ވެ ގެ ން ވަ ނީ އެ މީ ހު ން ނަ ށް
عَبدُْ الَّنبيِ: އެ ހެ ން ނަ މަ ވެ ސް މަ ލާ އި ކަ ތް ފަ ހެ ދެ ކު ފު ރު ވަ ކި ކު ރަ އް ވަ އި ފި އެ ވެ . ލޯ ބި ވު މާ އި އެ މީ ހު ން ނާ އި ތަ ބާ ވު މެ ވެ .
ބޭ ކަ ލު ން ނަ ށާ އި ނަ ބީ ބޭ ކަ ލު ން ނަ ށް ގޮ ވާ އަ ދި ހަ މަ މީ ގެ މަ އް ޗަ ށް ވާ އެ ހެ ން ދަ ލީ ލެ އް އަދިއެމީހުންގެ كََرامةَ ތަކަށް إِقَْر اُر
ދަރުމަ. ނޮވެމްބަރ 39 2012

ވު މެ ވެ . އަ ދި بِدْعةَ ގެ އަ ހު ލު ވެ ރި އަ ކު ނޫ ނީ ވެސް އެފަދައެވެ. އެއީ تَْ وحِيدُْ އަ ށް
ވަ ލީ ވެ ރި ން ގެ ކަ ރާ މާ ތަ ށް އި ން ކާ ރު ކޮ ށް إِقَْر اُر ވެ ފަ އި ނަ މާ ދަ ށް އި ން ކާ ރު عَبدُْ الَّنبيِ: އާ ނ އެ ކެ ވެ . އެ ކަ މަ ށް އަ ހު ރެ ން
ދެކޮޅުނުހަދާނެއެވެ. اهلގެ ދީ ން ވަ ނީ ކުރިމީހާ ފަދައެވެ. ނުވަތަ تَْ وحِيدُْ إِقَْر اُر ވަމުއެވެ. އެއީ ކީރިތި قُر آْنُގަ އި
ދެފަރާތަށްވެސް ޢަދުލުވެރިކޮށެވެ. އާއި ނަމާދަށް إِقَْر اُر ވެ ފަ އި ޒަ ކާ ތަ ށް ނުހަނު ސާފުކޮށް އޮތްކަމެކެވެ.
މަ ގު ފު ރެ ދު މު ގެ ދެ ކޮ ޅު ން ވެ ސް އި ން ކާ ރު ކޮ ށް ފި ނު ވަ ތަ މި ހު ރި ހާ ކަ މަ ކަ ށް
ތެދުމަގުގައެވެ. ދެب اَطِلُ ގެދެމެދަށް حَ قُّ إِقَْر اُر ވެ ފަ އި ރޯ ދަ އަ ށް އި ދި ކޮ ޅު ހަ ދަ އި ފި عَبدُْ اللهِ: ހަމަކަށަވަރުން رَسُ ولُْ اللَّهِ صَّلىَ
ގަ އެ ވެ . ނުވަތަ މިހުރިހާކަމަކަށް إِقَْر اُر ވެ ފަ އި اللَّهُ علََْيِه وَسلََّم ކަ މެ އް ގަ އި ތެ ދު ކޮ ށް ފަ އި
حَ جُّ ވާ ޖި ބު ވީ ކަ މާ އި މެ ދު އި ން ކާ ރު ކޮ ށް ފި އަ ދި ނަ މާ ދު ވާ ޖި ބު ކަ މާ އި މެ ދު
عَبدُْ الَّنبيِ: އެބަޔަކާއިމެދު قُر آْنُ ނަ މަ ވެ ސް ހަ މަ އެ ފަ ދަ އި ން ކާ ފަ ރު ވާ ނެ އެ ވެ . އިންކާރުކޮށްފި ނުވަތަ مَ حْرَ شُ އަ ށް
ބާވާތްލެއްވުނުމީހުން اَل إِلَهَ إِاَّل اللَّهُއަ ށް އަދި الَّنبيُِّ صَّلىَ اللَّهُ علََْيِه وَسلََّم ގެ ޒަ މާ ނު ގަ އި ފޮ ނު ވު ން ނޫ ން ދެ ން ހު ރި ހު ރި ހާ ކަ މަ ކަ ށް
ހެކިނުވެއެވެ. އަދި އެމީހުން الَّنبيُِّ صَّلىَ ބަޔަކުމީހުން حَ جُّ އަ ށް ނު ނު ކު ތް ހި ދު ން إِقَْر اُر ވެ އް ޖެ ނަ މަ ވެ ސް ކާ ފަ ރު ވެ އް ޖެ
اللَّهُ علََْيِه وَسلََّم ދޮގުކުރެއެވެ. އަދި مَ حْرَ شُ މިއާޔަތް ބާވާތްލައްވައިފިއެވެ.)وِلَلَّهِ ކަމަށް މަޛްހަބުތަކުގެ ބޭކަލުން إِجاَمْعُ
އަ ށް ފޮ ނު އް ވު ން ދޮ ގު ކު ރެ އެ ވެ . އަ ދި عََلى الَن اّسِ ح جُِّ الَْبيتِْ مَنِ اسْت طََ اعَ ވެ ފަ އި ވެ އެ ވެ . އަ ދި ހަ މަ ކަ ށަ ވަ ރު ން
قُر آْنُ ދޮ ގު ކު ރެ އެ ވެ . އެ މީ ހު ން ހަ ދަ ނީ إِلَْيِه سَبِياَلومَ نْ كَفََر فَإِ نَّ اللََّه غَن يٌِّ عَنِ އިސްވެދިޔަފަދައިން قُر آْنُ ވާ ހަ ކަ ދަ އް ކާ
އެއީ سِ حْرُ އެއްކަމަށެވެ. އަހުރެމެން اَل الَْعالَم نَِي(މާނައީ: اهل އަ ށް ޓަ ކަ އި ނި ން މާ ފަ އި ވެ އެ ވެ . ދެ ން ފަ ހެ ކަ ލޭ
إِلَهَ إِاَّل اللَّهُ އަށްހެކިވަމެވެ. އަދި مُحَ مَّد ކުޅަދާނަވީމީހަކު ގެފުޅަށްގޮސް حَ جُّ ދަންނާށެވެ! ހަމަކަށަވަރުން تَْ وحِيدُْ
صَّلىَ اللَّهُ علََْيِه وَسلََّم ގެ ރަ ސޫ ލު ކަ މަ ށް ވު ން މީ ސް ތަ ކު ން ގެ މަ އް ޗަ ށް فَْر ضُ ވެ ގެ ން އެއީ الَّنبيُِّ صَّلىَ اللَّهُ علََْيِه وَسلََّم ގެ ން ނެ ވި
އަ ހު ރެ މެ ން ހެ ކި ވަ މެ ވެ . އަ ދި އަ ހު ރެ މެ ން ވެ އެ ވެ . އަ ދި ކާ ފަ ރު ވެ އް ޖެ މީ ހާ ދަ ން ނަ އެ ވެ . އެންމެބޮޑު فَْر ضُ އެ ވެ . ނަ މާ ދާ އި
قُر آْنُ ތެ ދު ކު ރަ މެ ވެ . އަ ދި އަ ހު ރެ މެ ން ފަ ހެ ހަ މަ ކަ ށަ ވަ ރު ން عاَلَُم ތަ އް ފި ޔަ ވަ އި ޒަކާތާއި އަދި حَ جُّ ވު މަ ށް ވު ރެ ން ވެ ސް
مَ حْرَ شُ އަ ށް ފޮ ނު އް ވު ން ތެ ދު ކު ރަ މެ ވެ . اللَّهُ سُبْح اَنَهُ وَتَعاَلىَ ފު ދި ވޮ ޑި ގެ ން ވެ އެ ވެ . އެކަންމާބޮޑެވެ. رَسُ ولُْ اللَّهِ އެ ގެ ން ނެ ވި
އަ ދި އަ ހު ރެ މެ ން ނަ މާ ދު ކޮ ށް މިއެވެ. އަދި مَ حْرَ شُ އަ ށް ފޮ ނު ވު މާ އި މެ ދު އެ ހެ ން ހު ރި ހާ އެ އް ޗަ ކަ ށް އީ މާ ން ވި ޔަ ސް
ރޯ ދަ ހި ފަ މެ ވެ . އެ ހެ ން ވީ އި ރު އެ މީ ހު ން ނެ ކޭ އި ން ކާ ރު ކޮ ށް ފި މީ ހާ ކާ ފަ ރު ވެ އް ޖެ ކަ މަ ށް އެ އި ން އެ އް ޗަ ކަ ށް މީ ހަ ކު އި ދި ކޮ ޅު
އަ ހު ރެ މެ ން ނެ ކޭ ހަ މަ ހަ މަ ވާ ނީ އިޖްމާޢު ވެފައިވެއެވެ. މިހެންވެ الله ހަ ދަ އި ފި ނަ މަ ސީ ދާ ކާ ފަ ރު ވީ އެ ވެ . ހު ރި ހާ
رَ
ކޮންފަދައަކުންތޯއެވެ. تَعاَل އެކަލާނގެފޮތުގައި صِيْ حُ ރަ ސޫ ލު ބޭ ކަ ލު ން ގެ ދީ ން ކަ މު ގަ އި ވާ
ކޮށް وَحِىކު ރަ އް ވާ ފަ އި ވަ ނީ ފޮ ތު ގެ تَْ وحِيدُْ އަ ށް އި ން ކާ ރު ކޮ ށް ފި އް ޔާ މީ ހަ ކު
عَبدُْ اللهِ: ނަމަވެސް عِلُْم ވެ ރި ން ގެ މެ ދު ގަ އި އެ އް ބަ ޔަ ށް އީ މާ ން ވެ ފަ އި އަ ނެ އް ބަ ޔަ ށް ކާފަރުނުވާނެހެއްޔެވެ؟ سُبْح اَنَ اللَّه އެ ވެ .
އެއްވެސް خِ آلفُ އެ އް ނެ ތް ގޮ ތު ގަ އި ކާ ފަ ރު ވެ އް ޖެ މީ ހާ އީ ކަ ނޑަ އެ ޅި ގެ ން ތިޔަ ޖާހިލުކަމުގެ عَجاَئ بُِ ކަ މާ އެ ވެ !!!
ހަމަކަށަވަރުން މީހާ رَسُ ولُْ اللَّهِ صَّلىَ اللَّهُ ކާ ފަ ރެ ކެ ވެ . އެ ހެ ން ވެ އަ މު ރު ވެ ވި ގެ ން ވަ ނީ يمَيمَاَمةَُ އެ ވެ ކި އު ނު ތާ ގަ އި أَصْح اَبُ ބޭ ކަ ލު ން
علََْيِه وَسلََّم އެ އް ކަ މެ އް ގަ އި ތެ ދު ކޮ ށް ފަ އި ޖު މް ލަ ކޮ ށް މު ޅި އި ސް ލާ މް ދީ ނު ގަ އި بَنُ وحَنيِفَْة ގެ މީ ހު ން ނާ އި ހަ ނގު ރާ މަ ކު ރި ހި ދު
އަ ނެ އް ކަ މެ އް ގަ އި އެ ކަ ލޭ ގެ ފާ ނު ހި ފު މަ ށެ ވެ . އެ އް ބަ އެ އް ގަ އި ހި ފަ އި ފާ ވިސްނައިލަ ބަލާށެވެ. އެމީހުން الَّنبيُِّ
ދޮ ގު ކޮ ށް ފި މީ ހަ ކީ ހަ މަ ކަ ށަ ވަ ރު ން އަ ނެ އް ބަ އި ދޫ ކޮ ށް ފި މީ ހާ ހަ މަ ކަ ށަ ވަ ރު ން އަ ށް ކި ޔަ މަ ން ވެ އީ މާ ން ވި އެ ވެ . އަދި اَل
ކާ ފަ ރެ ކެ ވެ . އޭ ނާ އި ސް ލާ މު ދީ ނު ގެ ކާ ފަ ރު ވެ އް ޖެ އެ ވެ . އަ ޅެ ފަ ހެ އެ އް ބަ ޔަ ށް إِلَهَ إِاَّل اللهُ އަށް ހެކިވެސްވެއެވެ. އަދިمُحَ مَّد
ދާ އި ރާ އަ ކަ ށް ނު ވަ ދެ އެ ވެ . ހަ މަ އެ ފަ ދަ އި ން އީ މާ ން ވެ ފަ އި އަ ނެ އް ބަ އި ދޫ ކޮ ށް ލު މަ ކީ صىل الله عليه وسلّم ގެ ރަސޫލުކަމަށްވެސް
قُر آْنُ ގެ ބަ ޔަ ކަ ށް އީ މާ ން ވެ ފަ އި ކާފަރު ވުންކަމަށް ކަލޭ إِقَْر اُر ހެކިވެއެވެ. އަދި ނަމާދުކޮށް ބަންގިގޮވާވެސް
އަ ނެ އް ބަ ޔަ ށް އި ދި ކޮ ޅު ހަ ދަ އި ފި މީ ހާ ވަ މު ހެ އް ޔެ ވެ ؟ ހަދައެވެ. (ނުނިމޭ)
40 ދަރުމަ. ނޮވެމްބަރ 2012